

acest volum în care tratează teme dogmatice: despre credință și dragostea de Dumnezeu, despre cinstirea Maicii Domnului și succesiunea apostolică.

Ca mare duhovnic, Cuvioșia Sa oferă cititorilor sfaturi și istorioare diferite, precum și îndrumări privind postul și spovedania.

Autorul este un iscusit apologet și un mare luptător pentru apărarea credinței ortodoxe, fapt consemnat în această lucrare prin dialogul purtat cu adepți ai sectei „Martorii lui Iehova”, cu cei ai cultului penticostal și ai diferitelor culte neoprotestante, reliefând cu competență și autoritate diferențele dintre învățătura Bisericii Ortodoxe și cea Romano-Catolică. Încoronarea acestei lucrări o constituie îndrumarea de modul cum trebuie să citim și să interpretăm Sfânta Scriptură, izvor al relevanței dumnezeiești.

Cititorii adresează prin noi un cuvânt de mulțumire și aleasă recunoștință atât autorului, cât și ostenitorului în persoana Prea Cuviosului Arhimandrit Ioanichie Bălan, care a strâns aceste comori în dialog cu octogenarul Părinte Cleopa în cele trei volume, le-a sintetizat și s-a îngrijit de tipărirea lor, oferind marelui public acest tezaur al spiritualității și trăirii noastre ortodoxe.

Binecuvântăm cu arhierească binecuvântare atât autorii, cât și cititorii acestei lucrări.

20 iulie 1996

IOACHIM

EPISCOP AL EPARHIEI HUȘILOR

DESPRE CREDINȚĂ

Noi, dintru începutul plămădirii acestui neam, așa ne știm, români și creștini ortodocși. Așa ne-am născut și avem datoria să păstrăm curat și deplin ce am moștenit de la străbuni, ca de la Dumnezeu. Dar noi, obște ortodoxă română, să nu uităm niciodată evlavia, râvna și jertfa domnitorilor, strămoșilor și părinților noștri, cu care ei au apărut de-a lungul aproape a două mii de ani, patria și această credință care le-au fost date drept sfântă moștenire de la Domnul nostru Iisus Hristos, prin Duhul Sfânt, în Biserica Sa dreptmăritoare.

Nu vrem să stricăm liniștea nimănui în cele ale conștiinței, dar nici nu vrem a ne depărta și a părăsi moștenirea străbună în care noi simțim că stă unitatea adâncă a neamului nostru.

Pentru noi, patria și Ortodoxia sunt „grădina Raiului” dată nouă de Dumnezeu, ca să „lucrăm în ea și să o păzim” (Facere 2, 15) cu sfințenie.

Să știți că nu toată credința în Dumnezeu este bună. Auzi ce spune marele Apostol Pavel: *Fiule Timotei, sfătuiește pe creștini să fie sănătoși în credință*. Poate să creadă cineva în Dumnezeu și credința lui să nu-i aducă nici un folos, dacă nu crede cum mărturisește Biserica, adică credința adevărată ortodoxă. Și dracii cred în Dumnezeu! Nu spune Apostolul Iacob (cap. 2, 19) *că și demonii cred și se cutremură?* Dar ce le folosește diavolilor credința, dacă ei nu fac voia lui Dumnezeu?

Primul fel de credință este **credința dreaptă**, adică **ortodoxă**, singura care este lucrătoare și mântuitoare.

Apoi este **credința schismatică**. Schismatici sunt acei cu stilul vechi de la noi. Ei au credință ortodoxă, exact ca noi, dar, fiindcă nu ascultă de Biserică, se numesc dezbinați de Biserică. Sunt afurișiți de Biserică până vin și se întorc înapoi, să asculte de Sfântul Sinod.

Credință schismatică este și **credința catolică**, care înseamnă universală, dar nu mai este dreaptă, adică ortodoxă, căci au schimbat unele dogme stabilite de Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți la cele șapte Sinoade Ecumenice. Din această cauză ei s-au rupt de credința și crezul ortodox și cred în papa.

Apoi este **credința eretică**. Și sectarii cred, dar asta este credință eretică. Dacă cineva strâmbă credința ortodoxă, ea nu mai este dreaptă și nu-i plăcută lui Dumnezeu. Că marele Apostol Pavel spune așa: *Pace peste cei ce vor umbla cu dreptarul acesta – adică cu dreapta credință – și peste toți aleșii lui Dumnezeu*. Și iar zice: *Fiule Timotei, luptă-te ca un bun ostaș al lui Iisus Hristos, că cine nu se luptă după lege, nu se încununază* (II Timotei 2, 5).

Deci este o luptă și o credință lucrătoare, când se face după legea lui Dumnezeu. Aceasta este credința dreaptă. Iar dacă nu-i credința dreaptă, aceea este credință eretică sau schismatică sau strâmbă, adică cu abatere de la dreapta credință, ortodoxă.

Protestanții zic „Sola Fide”, mântuirea numai prin credință. „Omul se mântuiește numai prin

credință, fără fapte”, zic ei. Oare nu auzi ce spune Apostolul Iacob? *Credința fără fapte este moartă*, (cap. 2, 20), *precum și faptele fără credință*. Deci credința care nu este unită cu faptele bune nu este mântuitoare; că și diavolii cred, dar nu fac voia lui Dumnezeu.

Ați auzit ce spune marele Apostol Pavel? **Acea credință este mântuitoare, care se lucrează prin dragoste. Credința cunoscătoare au și dracii, iar credința lucrătoare o au numai creștinii cei buni.** Credința care este împodobită și îmbrăcată cu faptele bune este credință lucrătoare, care aduce mântuire sufletului. Numai credința care se lucrează prin dragoste, numită credință ortodoxă lucrătoare, îl poate mântui pe om.

Deci să nu vă înșelați cu ideile sectarilor, care vin din sânul Bisericii Protestante, care zic că numai credința, adică „Sola Fide”, ajunge pentru mântuire, și că pot să-și facă de cap, că n-au nevoie de sfat. Sau „Sola Grația”, care înseamnă mântuirea prin har. Nu este adevărat!

A zis Apostolul: *În dar suntem mântuiți*. Da. Dar același Apostol care a zis aceasta, a spus și: *Toți vom sta înaintea divanului lui Iisus Hristos, ca să luăm fiecare după cum a lucrat, după faptele lui*. Ai auzit că cere fapte?

Și Mântuitorul spune în Evanghelie: *Când va ședea Fiul Omului pe scaunul slavei Sale... și va răsplăti fiecăruia după faptele lui*; și în psalmul 61 zice: *Că Tu vei răsplăti fiecăruia după faptele lui*. Auzi ce le spune lor Hristos? *Toată fapta bună sau*

rea o va trage Dumnezeu la judecată. Și în multe părți ale Scripturii veți găsi aceasta. Deci numai credința dreaptă este mântuitoare, dacă este unită cu faptele.

Auzi ce spune Sfântul Apostol Iacob: *Dacă ar veni cineva la voi și ar fi goi și lipsiți de hrana cea de toate zilele și v-ar cere ajutor, și le-ai zice: Du-te, frate! Mergi în pace! Dumnezeu să te hrănească; Dumnezeu să te facă sănătos, Dumnezeu să te primească, dar nu i-ai dat nimic, care ar fi folosul?* (Iacob 2, 14-17). Ferească Dumnezeu! Dumnezeu putea să-l miluiască fără să-l trimită la tine. Dar l-a trimis la tine să vadă dragostea ta; să vadă credința ta, că tu vrei să-l ajuți, să-l hrănești, să-l primești ca pe un străin în casa ta și să-l adapi.

Deci credința ortodoxă unită cu fapta bună este credință mântuitoare. Iar acea credință în care nu-ți pasă de durerea aproapelui tău, este credință stearpă, nelucrătoare și nu aduce mântuire, căci *credința fără fapte este moartă*.

Credința mozaică este credința evreilor primită prin proorocul Moise. Ei nu cred în Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, refuzând Legea Nouă adusă de El, și de aceea prigonesc pe creștini.

Altă credință este **credința păgână**, a celor ce nu cred în adevăratul Dumnezeu. Cele mai mari religii păgâne sunt: mahomedanismul, budismul, brahmanismul, parsismul, hinduismul, șintoismul etc. Ei se închină la alți dumnezei, care sunt idoli sau diavoli. Ce zice psalmistul David? *Idolii păgânilor sunt argint și aur, lucruri făcute de mâini omenești;*

gură au și nu vor grăi... și celelalte. Deci cine crede în alți dumnezei și nu se închină Dumnezeului Celui în Treime, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Dumnezeu Care a făcut cerul și pământul, acela are credință păgână.

Credința creștină poate fi uneori superstițioasă, alteori fanatică. Oamenii care cred în vrăjitorii, în descântece, în vise, în vedenii și alte năluciri, aceștia sunt oameni superstițioși și au credință bolnavă sau stricată.

N-ai văzut ce spune la Cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah, la capitolul 34? *Precum este cel ce aleargă după vânt și vrea să prindă umbra sa, așa este omul care crede în vise. Că pe mulți visele i-au înșelat și au căzut cei care au nădăjduit în vise. Cel ce crede în vise este asemenea celui ce merge la vrăjitori.*

Credința fanatică. Dar ce este credința fanatică? Este credința care urăște pe alții în numele lui Dumnezeu și nu are la bază dreapta socoteală. Are un elan în toate: postește prea mult, se nevoiește prea mult, o ia strașnic cu postul, cu milostenia, cu lepădarea de sine, cu metaniile și n-are un bilanț, n-are o dreaptă socoteală. Vorba proverbului: „N-o lua lată, că rămâne negrăpată!”

Credința fanatică știi cum este? Cum ai încărca o mașină cu fel de fel de bunătăți și pe urmă i-ai da drumul la o vale mare fără îhrană. Se duce și unde ajunge se răstoarnă. Gata! Așa-i credința fanatică.

Nu așa! Toată fapta bună trebuie s-o conducă dreapta credință în Iisus Hristos și dreapta socoteală

sau cumpăna dreaptă. Dumnezeuiasca Scriptură zice: „Nu te abate nici la dreapta, nici la stânga. Calea de mijloc este cale împărătească”. Deci este o credință care nu are echilibru; o credință fără dreaptă socoteală se numește fanatică. O ia într-o parte și mai încolo se răstoarnă.

ISTORIOARĂ DESPRE CREDINȚA LUCRĂTOARE

Acum, după ce-am vorbit de felul credințelor: credința dreaptă și lucrătoare, credința păgână, credința eretică, credința bigotă – adică bolnavă – și la urmă despre credința fanatică, am să vă vorbesc despre dovada unei credințe lucrătoare.

Era în Constantinopol un argintar care făcea ceasuri, inele, brățări și lucruri la sfânta biserică: potire, Evanghelii, discuri, vase pentru Sfânta Masă, orice. Și era foarte credincios. El avea o vorbă: „Mare-i Dumnezeu!” Dar femeia lui îl ocăra că prea des zicea așa. El, la orice cuvânt, zicea: „Mare-i Dumnezeu!” Unul dacă îi spunea ceva, el zicea: „Da, măi creștine, că mare-i Dumnezeu!” Altul îi spunea că o să pățească ceva, el zicea: „Nu-i nimic, că mare-i Dumnezeu!” Unul îl lăuda, iar el zicea: „Mare-i Dumnezeu!” Altul îl ocăra, iar el zicea: „Nu-i nimic, că mare-i Dumnezeu!” Atât de des zicea cuvântul acesta, încât toți ziceau: „Hai la argintarul cela care zice că mare-i Dumnezeu”. Și veneau foarte mulți la el.

„Frate, să-mi faci un inel”. „Fac, frate, că mare-i Dumnezeu!” „Îmi spoiești un potir?” „Spoiesc, că mare-i Dumnezeu!” „Ai să-mi îmbraci o Evanghelie?”, „Îmbrac, că mare-i Dumnezeu!”; „Îmi faci o brățară?”, „Fac, frate, că mare-i Dumnezeu!”

A auzit și împăratul Leon cel înțelept – că era pe timpul lui – că este un argintar care la tot cuvântul zice: „Mare-i Dumnezeu”. Și a zis: „Am să-l ispitesc eu, să vedem dacă zice din credință sau s-a obișnuit să zică așa!” Împăratul s-a deghizat, s-a îmbrăcat civil și s-a dus la acest argintar cu un inel foarte scump. La inel avea o piatră, care se cheamă „piatra ostrelului”, cea mai scumpă piatră, care foarte greu se găsește. Este un peștișor mititel care stă lipit de fundul oceanului și are un singur ochi în spate.

Cât de greu se găsește acest peștișor! Dar în el se găsește această piatră numită „ostrel”. Cât îl caută scafandrii și marinarii! „Măi, dacă găsim o piatră de ostrel, cumpărăm atâtea palate!” Atât este de scumpă. Ei, un împărat merita să aibă o piatră de ostrel. De unde o fi primit-o el moștenire! Și piatra era mărișoară și pusă la inel.

Se duce împăratul deghizat la acest argintar:

- Bună ziua, meștere!
- Bună ziua, frate, că mare-i Dumnezeu!
- Poți să-mi repari un inel?
- Repar, domnule, că mare-i Dumnezeu! Unde-i inelul?
- Uite, este împachetat aici!
- Pune-l acolo, domnule, pe raft, că mai sunt niște inele!

– Bagă de seamă, că inelul meu are o piatră scumpă!

Dar împăratul luase piatra.

– Lasă-l, domnule, că mare-i Dumnezeu! Pune-l în cutia aceea!

Nici nu s-a uitat la el, că era foarte ocupat.

– Măi, dar ia seama, să nu lipsească piatra mea! Am o piatră scumpă.

Dar nu i-a spus ce fel de piatră are.

– Frate, nu lipsește, că mare-i Dumnezeu!

– Când să vin? Când este gata inelul?

– Să vii după opt zile! Că mai am de lucru niște Sfinte Vase și am să curăț și inelele acelea, că sunt mai multe adunate.

– Dar atunci este gata?

– Gata, domnule, că mare-i Dumnezeu!

– Bună ziua!

– Bună ziua, că mare-i Dumnezeu!

Dar împăratul luase piatra de la inel și, cum Constantinopolul era pe malul mării, a aruncat piatra în mare. Ce-a zis: „O pierd! Dar să vedem, acelaia care zice că mare-i Dumnezeu, i-o scoate Dumnezeu din mare?” Și a azvârlit-o în mare.

După opt zile vine la dânsul împăratul, tot deghizat.

– Mă cunoști, frate?

– Te cunosc, domnule, că mare-i Dumnezeu!

Mi-ai dat un inel la reparat.

– Dar l-ai reparat?

– Da!

– Dar piatra o mai are?

– Domnule, zice argintarul, eu am reparat inelul, dar n-am găsit piatră la el!

– Oho! Tu știi cu cine vorbești? Eu sunt împăratul Leon!

Și-a dat la o parte hainele și îi arată insignele împărătești.

– Și ce dacă ești împăratul?

– Dacă nu-mi dai piatra, capul jos!

– Nu-i nimica, măria ta, că mare-i Dumnezeu!

– Nu că mare-i Dumnezeu! Ți-arăt eu ție cât este de mare! Dacă nu-mi pui piatra la inel în trei zile, te execut.

– Măria ta, dacă mă lași trei zile, mare-i Dumnezeu, cred că ți-o pun!

Dar de unde să pui tu o piatră ca aceea? Te văd eu! Uite, ai trei zile în care să pui înapoi piatra!

Dar femeia a început a plânge:

– Vai de mine, ai pierdut piatra de la inelul împăratului!

– Măi, femeie, taci din gură, că mare-i Dumnezeu!

– Măi, omule, zice ea, păi împăratul peste trei zile îți taie capul! Dar îmi va tăia și mie capul și la toți! Auzi că a avut o piatră scumpă, de ostrel.

– Femeie, taci din gură, că mare-i Dumnezeu!

– Ia uite-l, măi, ce spune!

Și a început a-l ocări, dar el avea credință în Dumnezeu. Femeia fiind amărâtă în ziua aceea, s-a dus și ea la piață să cumpere niște pește și se gândea: „Vai de mine, de-acum îi taie capul! Dacă a fost

împăratul! Și auzi ce piatră scumpă a avut?” Copiii tot la fel ziceau:

– Vai de noi, tăticule!

– Măi băieți, mare-i Dumnezeu! Vedeți-vă de treabă.

Când vine femeia acasă – avea pești mari, a cumpărat din piață – și când junghie primul pește, în stomacul lui găsește o pietricică, dar ea nu cunoștea. Frumoasă, foarte tare strălucea.

– Ia vezi, măi bărbate, ce-i asta? Când am tăiat peștele am găsit-o aici.

Se uită el la ea.

– Ei, femeie, asta-i piatra de la inelul împăratului! Ți-am spus eu că mare-i Dumnezeu!

– Ce vorbești?

– Ia să ți-o spāl eu acum. Și când o pus-o, s-a potrivit de minune. Ehe, lasă că i-o curăț eu bine și i-o pun! Taci din gură! Vezi că-i mare Dumnezeu?

El ia inelul, îl curăță bine, curăță și piatra și i-o pune la loc. Împăratul vine la trei zile, de data asta îmbrăcat în uniformă.

– Mă cunoști?

– Te cunosc, măria ta, că mare-i Dumnezeu!

– Gata-i inelul?

– Gata, măria ta, că mare-i Dumnezeu!

– Piatra ai pus-o?

– Am pus-o, măria ta, că mare-i Dumnezeu!

– Te văd eu cât îi de mare! Adu inelul încoace!

Vine împăratul și când se uită la inel, se uită bine, îl întoarce pe toate fețele și zice:

– Măi omule, dacă piatra asta am scos-o eu de aici și am aruncat-o în mare și o văd aici înapoi, cu adevărat zic și eu că mare-i Dumnezeu! Cum ai găsit-o? Cine ți-a adus-o? Unde s-a putut găsi o piatră de asta, cât o împărăție de scumpă?

– Măria ta, mare-i Dumnezeu! Uite femeia a adus pește de la piață și a găsit-o în stomacul unui pește.

Atunci împăratul a zis:

– De azi înainte ești sfetnicul meu și te țin lângă mine toată viața, că am cunoscut că tu nu zici „mare-i Dumnezeu” numai din gură. Tu, când zici cuvântul acesta, îl zici din adâncul inimii și ai credință cu adevărat lucrătoare în Dumnezeu, credință statornică și neclintită în puterea lui Dumnezeu. Tu ai o credință așa de tare, încât la toate reușești, că Dumnezeu este cu tine, că tu nu zici numai cu limba, ci crezi din inimă. Ești adevărat credincios.

Din ziua aceea l-a luat sfetnic la palat. Și așa, pe acel argintar, cu credința lui că „mare-i Dumnezeu”, l-a făcut Dumnezeu mare pe pământ și sigur că și în cer, după moartea lui.

DESPRE DRAGOSTEA DE DUMNEZEU

Înțelepciunea are două capete, după Sfinții Părinți. La capătul de jos stă frica de Dumnezeu, iar la capătul de sus stă dragostea de Dumnezeu. Toată fapta bună se începe cu frica de Dumnezeu și se